

MINISTERSTWO
PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

Elżbieta Seredyn
Podsekretarz Stanu

DPS.V.074.127.2015.MZ

l.dz. 5859

Warszawa, dnia 28 lipca 2015 r.

Pan
Ludwik Węgrzyn
Prezes Zarządu
Związku Powiatów Polskich

Prezowski Paweł Prezesie,

W nawiązaniu do Stanowiska Związku Powiatów Polskich z dnia 8 lipca 2015 r. w sprawie sytuacji finansowej domów pomocy społecznej prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego, przedstawiam następujące wyjaśnienia.

Ministerstwu Pracy i Polityki Społecznej znana jest trudna sytuacja domów pomocy społecznej w kraju, w zakresie dofinansowania domów pomocy społecznej, w szczególności w województwach łódzkim oraz małopolskim. Dlatego też w miarę możliwości Minister Pracy i Polityki Społecznej wspierał te zadania ze środków rezerwy celowej, będącej w jego gestii. Mam nadzieję, że taka możliwość będzie miała miejsce również w roku bieżącym.

Nawiązując do kwestii kwot dotacji należy zaznaczyć, iż zróżnicowanie wysokości dotacji na jednego mieszkańca występowało od początku przejęcia domów pomocy społecznej przez samorządy powiatowe i występuje nadal, chociaż dwukrotnie podejmowane były działania ze strony administracji rządowej w celu wyrównania tych różnic (w 2002 r. i 2004 r.).

Minister Pracy i Polityki Społecznej dysponuje wyłącznie rezerwą celową na zadania dotowane lub finansowane z budżetu państwa. Rezerwa ta nie przewiduje środków na dofinansowanie działalności bieżącej domów pomocy społecznej. Niektóre województwa decydują się na podwyższanie dotacji na jednego mieszkańca DPS, inne pozostawiają je na niezmiennym poziomie. Rokrocznie jednak w trakcie trwania roku kalendarzowego jednostkowa dotacja wzrasta z uwagi na zmieniającą się w DPS liczbę mieszkańców, na którą dotacja jest przyznawana.

Dodatkowo warto nadmienić, że organ prowadzący lub zlecający prowadzenie domu pomocy społecznej może ubiegać się o pozyskanie środków finansowych ze źródeł wsparcia na cele inwestycyjne, takich jak np. regionalny program operacyjny na lata 2014 – 2020, Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Ponadto, w szczególnie uzasadnionych przypadkach, gdy powiat nie ma możliwości dofinansowania realizacji zadania z własnych środków, może wystąpić, przy wsparciu właściwego wojewody, do Ministra Finansów lub Prezesa Rady Ministrów o dofinansowanie zadań własnych ze środków rezerwy ogólnej budżetu państwa.

Odnosząc się do postulatu podjęcia działań legislacyjnych, zmierzających do poprawy sytuacji finansowej domów pomocy społecznej, warto nadmienić, iż w roku 2008 Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej przygotowało projekt ustawy zmieniającej ustawę o pomocy społecznej, a także niektóre inne ustawy, w tym ustawę o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w części dotyczącej art. 87. Zaproponowane zmiany pozwoliłyby na podwyższenie dotacji dla domów pomocy społecznej do wysokości średniego kosztu utrzymania. Niestety z uwagi na skutki finansowe tej zmiany Ministerstwo Finansów nie wyraziło zgody na takie działanie.

W sierpniu 2014 r. został skierowany na Stały Komitet Rady Ministrów projekt założeń do zmiany ustawy o pomocy społecznej oraz niektórych innych ustaw. Projektowane zmiany zakładają wprowadzenie rozwiązań, które mają na celu usprawnienie funkcjonowania domów pomocy społecznej. W obszarze funkcjonowania domów pomocy społecznej proponuje się następujące zmiany:

1) wyrównanie deficytów finansowych dla domów pomocy społecznej, w których przebywają mieszkańcy umieszczeni tam przed 2004 r. na tzw. „starych zasadach” poprzez zwiększenie dotacji.

2) umożliwienie domom pomocy społecznej pozyskiwania środków finansowych z zewnątrz (możliwość prowadzenia wyodrębnionego rachunku dochodów własnych);

3) poprawa dostępności do świadczeń zdrowotnych udzielanych w ramach powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego mieszkańcom domów pomocy społecznej, w tym również poprzez ewentualną modyfikację istniejących form, struktur organizacyjno-prawnych umożliwiających ich udzielanie, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi dotyczącymi wykonywania działalności leczniczej oraz warunków realizacji gwarantowanych świadczeń zdrowotnych.

Dodatkowo planowane są zmiany w zakresie procedury ustalania odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej przez członków rodziny oraz ustalenie reguł partycypacji osoby

umieszczonej w domu pomocy społecznej, której stan majątkowy pozwala na regulowanie odpłatności. Mając na uwadze wzrastające koszty po stronie gmin związane z częściowym pokrywaniem kosztów pobytu osób skierowanych do domów pomocy społecznej oraz poczucie niesprawiedliwości społecznej związane z uchylaniem się członków rodzin osób przebywających w domach pomocy społecznej od partycypowania w odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej swojego członka rodziny, a także w związku z potrzebą zmian zasad odpłatności mieszkańców domów pomocy społecznej w przypadku posiadania przez nich składników majątkowych o znacznej wartości proponuje się zmiany w następujących obszarach:

1) procedury ustalania odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej członków rodziny osoby umieszczonej w domu pomocy społecznej, w przypadku uchylania się od zawarcia umowy o odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej,

2) ustalania odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej od mieszkańca domu pomocy społecznej w przypadku posiadania przez mieszkańca znacznych zasobów majątkowych (np. lokat pieniężnych, nieruchomości).

Wprowadzenie zmian w zakresie procedury ustalania odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej członków rodziny osoby umieszczonej w domu pomocy społecznej, w przypadku uchylania się od zawarcia umowy o odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej za swojego członka rodziny wymagać będzie odpowiednich zmian w art. 61 ustawy. W przypadku odmowy zawarcia umowy o odpłatności za pobyt członka rodziny w domu pomocy społecznej proponuje się stosowanie trybu administracyjno-prawnego. W przypadku odmowy zawarcia umowy o odpłatności za pobyt członka rodziny w domu pomocy społecznej w kwocie zaproponowanej przez kierownika ośrodka pomocy społecznej jak również odmowy przeprowadzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego i odmowy zawarcia umowy o odpłatności, gmina po wniesieniu za osobę opłaty zastępczej, uzyska prawo do dochodzenia w trybie administracyjno- prawnym należności z tytułu poniesionych zastępczo wydatków na świadczenia z pomocy społecznej. Wysokość zwrotu zastępczo wnoszonych wydatków przez gminę będzie ustalana w drodze decyzji administracyjnej maksymalnie w kwocie wydatków jakie gmina poniosła na częściowe pokrycie kosztów pobytu osoby w domu pomocy społecznej od dnia, w którym osoba odmówiła zawarcia umowy z gminą w kwocie zaproponowanej przez kierownika ośrodka pomocy społecznej lub odmówiła przeprowadzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego i odmówiła zawarcia umowy z gminą. Niezapłacone należności ustalone w drodze decyzji administracyjnej będą podlegały ściągnięciu w drodze postępowania egzekucyjnego w administracji. Proponuje się

także wprowadzenie nowych rozwiązań w zakresie ponoszenia przez osoby kosztów pobytu w domu pomocy społecznej. W przypadku, w którym miesięczny dochód osoby nie pozwala na pokrywanie w całości średniego miesięcznego kosztu pobytu w domu pomocy społecznej, osoba posiadająca znaczny majątek umożliwiający pokrywanie brakującej różnicy będzie zobowiązana (poza opłatą za pobyt w domu pomocy społecznej wnoszoną w wysokości 70% swojego dochodu) do zwrotu wydatków jakie gmina pokryła za pobyt osoby w domu pomocy społecznej. Zwrot wydatków gmina będzie ustalała w drodze decyzji administracyjnej.

Zakłada się wprowadzenie maksymalnego limitu zobowiązania osoby przebywającej w domu pomocy społecznej do zwrotu poniesionych przez gminę wydatków do wysokości wartości majątku jaki osoba posiada. W przypadku posiadania nieruchomości, z zasady wyłączona byłaby nieruchomość, w której osoba kierowana do domu pomocy społecznej wspólnie zamieszkiwała z członkami rodziny (małżonkiem, zstępными, wstępnymi lub rodzeństwem) pod warunkiem dalszego zamieszkiwania w tej nieruchomości przez tych członków rodziny.

Zgodnie z założeniami nowe przepisy dotyczące zwrotu wydatków za pobyt w domu pomocy społecznej dotyczyłyby osób skierowanych do domów pomocy społecznej po wejściu w życie projektowanej ustawy. Dodatkowo zakłada się wprowadzenie limitu środków pieniężnych, które muszą być pozostawione do dyspozycji mieszkańca domu pomocy społecznej, które nie będą uwzględniane przy obliczaniu wysokości odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej. Kwotę tę proponuje się ustalić na poziomie 20 tys. zł.

Jednocześnie projektuje się wprowadzenie przepisów wskazujących, że od nieterminowo wnoszonych opłat za pobyt w domu pomocy społecznej naliczane będą odsetki (w wysokości odsetek ustawowych). Natomiast w celu umożliwienia weryfikacji składanych oświadczeń majątkowych przez osoby ubiegające się i korzystające z pomocy społecznej planuje się zmianę art. 105 prawa bankowego w celu umożliwienia wójtom, burmistrzom, prezydentom miast lub starostom powiatów występowanie do banków o udzielenie informacji stanowiących tajemnicę bankową, a dotyczących zgromadzonych w banku środków pieniężnych przez osoby ubiegające się i pobierające świadczenia z pomocy społecznej.

W przypadku propozycji mającej na celu umożliwienie domom pomocy społecznej pozyskiwania środków finansowych z zewnątrz proponuje się wprowadzenie odpowiednich zmian do ustawy o finansach publicznych przywracających dla domów pomocy społecznej możliwość tworzenia wyodrębnionych rachunków dochodów własnych.

Niewątpliwie urealnienie kwoty dotacji oraz nowy docelowy sposób finansowania domów pomocy społecznej, przewidziany w założeniach do zmiany ustawy o pomocy

społecznej znacząco wpłynęłyby na poprawę przedmiotowej sytuacji. Trudno jednak ocenić, jakie decyzje podejmie w tej sprawie Rada Ministrów i czy projekt założeń zostanie przyjęty do dalszych prac. W przypadku decyzji o dalszym procedowaniu tego projektu założeń jego ostateczny kształt zależeć będzie od dalszych prac parlamentarnych.

Niezależnie od powyższego zapewniam, że problem niskich dotacji w domach pomocy społecznej jest przedmiotem licznych rozważań i analiz podejmowanych przez tutejszy resort. Ze szczegółowej analizy dokonanej przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, dotyczącej poziomu finansowania kosztów pobytu w domach pomocy społecznej mieszkańców skierowanych do przedmiotowych placówek przed dniem 1 stycznia 2004 r. jednoznacznie wynika, iż dotychczas przekazywane środki w ramach dotacji celowej z budżetu państwa w znacznym stopniu nie pokrywają rzeczywistych kosztów utrzymania ww. mieszkańców, a w konsekwencji także kosztów funkcjonowania domów pomocy społecznej. Wobec powyższego do Ministerstwa Finansów zostało wystosowane pismo z prośbą o zwiększenie, odpowiednio do faktycznych potrzeb, środków finansowych w budżetach wojewodów przeznaczonych na dofinansowanie pobytu mieszkańców w domach pomocy społecznej skierowanych do tych jednostek przed dniem 1 stycznia 2004 r. Obecnie oczekujemy na odpowiedź Ministerstwa Finansów w sprawie przedmiotowego wniosku.

Z poważaniem

PODSEKRETARZ STANU
ES
Elzbieta Seredyn